

BILDANDET AV NATURRESERVATET NEDRA OPPSVETEN I SMEDJEBACKENS KOMMUN

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område som avgränsats på bifogad beslutskarta, bilaga 2, som naturreservat.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

Med stöd av 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen skötselplanen för reservatets långsiktiga skötsel, bilaga 3. Naturvårdsförvaltaren ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

SYFTE

Syftet med reservatet är att:

- **bevara biologisk mångfald.**
Slätterängarna, med deras exklusiva flora ska bevaras och skyddas från faktorer som kan påverka dem negativt. Naturskogen vid sjön ska bevaras. Den är variationsrik och rymmer därför en mångfald av livsmiljöer vilket ger förutsättningar för biologisk mångfald.
- **vårda och bevara värdefulla naturmiljöer.**
Naturmiljön vid Nedra Oppsveten ska bevaras med dess gamla bruksstrukturer.
- **skydda återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter**
Området ingår i en förteckning enligt 7 Kap 27§ miljöbalken 2 punkten och ska prioriteras i det fortsatta arbetet.

Syftet ska nås genom att:

- Ängarna ska brukas och hållas öppna genom slåtter och bete
- Igenvuxna ängsmarker ska restaureras och hävdas
- Besökande ska på plats finna information om området och dess skötsel.
- Skogen undantas från skogsbruk

För att kontrollera att syftet uppnås ska undersökningar av vegetationens utveckling göras (se skötselplan). Dessa undersökningar ska vara vägledande för när vissa skötselåtgärder sätts in.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Inskränkningar med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att

1. eller vindfälla anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada ängsmark och betesmark
2. gödsla eller använda bekämpningsmedel
3. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, radiomast eller annan anläggning
4. i beslutskartans delområde 2 avverka och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

1. sprida kalk i vatten eller på land

B Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken att tåla visst intrång inom reservatet såsom

1. utmärkning av reservatet, utmärkning och underhåll av vandringsleder och uppsättning av informationstavlor
2. uppsättning och underhåll av stängsel, slåtter, betesdrift och annan skötsel enligt till beslutet hörande skötselplan
3. röjning, gallring, plockhuggning, restaurering av naturbetesmarker,

C Föreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att

1. göra upp eld på annat än anvisad plats

Föreskrifter under A och C ovan utgör inget hinder mot de åtgärder som behövs vid skötsel och förvaltning av reservatet samt för att tillgodose syftet med reservatet. Föreskrifterna utgör heller inget hinder mot åtgärder som krävs för normalt underhåll av vägar och ledningar/ledningsgator.

Föreskriften under punkten C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte utnyttjar sin rätt att bruka fastigheten

SKÅL FÖR BESLUTET

Värden för biologisk mångfald

Nedra Oppsveten är en av länets få kvarvarande slåttermarker med mycket höga biologiska värden. Den exklusiva varianten av örtrik friskäng på Nedra Oppsveten hör till de botaniskt värdefullaste genom både artrikedom och förekomst av sällsynta arter.

Skogen som växer i den steniga och branta sluttningen på sjöns västsida är variationsrik. Den är örtrik, artrikt och innehåller stor andel lövträd. Flera arter av svampar, lavar, snäckor och örter indikerar höga naturvärden

Värden för friluftslivet

Utöver de botaniska värdena har området betydande skönhetsvärden. Detta bidrar till att området har betydelse för det rörliga friluftslivet.

Internationell klassning

Nedra Oppsveten är förtecknat enligt 7 Kap 27 § miljöbalken och bör beredas skydd som särskilt bevarandeområde.

Området hyser habitatet 6510 - Slätterängar i låglandet samt 9010 - Västlig taiga. Ett område som tagits upp i förteckningen skall prioriteras i det fortsatta skyddsarbetet enligt 7 Kap 27 § miljöbalken.

Nationell klassning

Området är klassat som riksintresse för naturvård enligt 3 och 4 kapitlet miljöbalken.

Regional klassning

Området är utpekad i länets ängs och hagmarksinventering som objekt med högsta naturvärde samt i länets naturvårdsprogram som klass 1-objekt.

Lokal klassning

Området har fått högsta naturvärde i kommunens naturvårdsprogram

Skyddsform

De främsta hoten mot bevarandevärdena är att hävden upphör och området växer igen eller att hävden förändras och jordbruksmarken brukas rationellt med konstgödsel. Hoten mot skogsområdet är rationellt skogsbruk. Området skyddas som naturreseptat därför att bevarandet av värdena inte kan förenas med rationellt jord- och skogsbruk.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Det är ett angeläget allmänt intresse att skogsområdet och slåtterängarna i Nedra Oppsveten bevaras.

Vid avvägning enligt 7 kap 25§ miljöbalken har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna motsvarar behovet av skydd för att syftet skall uppnås.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

Skyddet av Nedra Oppsveten bidrar till att uppfylla det av riksdagen beslutade miljökvalitetsmålen ett rikt odlingslandskap samt levande skogar.

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

Nedra Oppsveten uppmärksammades i samband med länets ängs- och hagmarksinventering. Ett större område med igenväxande ängsmark upptäcktes mellan det lilla skogstorpet och sjön. Ängsmarken visade sig hysa en rad sällsynta krävande ängsväxter. Igenväxningen hade gått långt och björksly gran och

al dominerade marken. Västerbergslagens naturskyddsförening visade intresse för att sköta hävden av ängarna. I dag är stora delar av ängarna öppna och ängsfloran har spritt sig. I dag sköts hävden av den nybildade föreningen Nedra Oppsvetens vänner, en avknoppning av hembygdsföreningen i söderbärke

Området föreslogs med markägarens (Västerås stift) medgivande som Natura 2000 område 1998.

Skogsområdet har uppmärksammats tack vare den stora andelen lövträd. Det har uppmärksammats i länets molluskinventering, då flera sällsynta snäckor upptäckts i området.

Hela reservatsområdet köptes in av staten 2002..
Naturreservatets namn har diskuterats med sakkunnig handläggare på lantmäteriets och god ortnamnsed har används.

ÖVRIGT

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i enlighet med 27 § förordningen om områdesskydd mm enligt miljöbalken.

Detta beslut kan överklagas till regeringen, Miljödepartementet, blankett 2:1.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Ingrid Dahlberg. I den slutliga handläggningen deltog även t.f. länsråd Stig-Åke Svensson, rättsenhetschef Sten Carlborg, t.f. miljövardsdirektör Per-Erik Sandberg och miljöhandläggare Susanne Lundin, den sistnämnde föredragande.

Ingrid Dahlberg

Susanne Lundin

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Skötselplan
4. Beskrivning
5. Registeruppgifter
6. Hur man överklagar, formulär 6

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET NEDRA OPPSVETEN I SMEDJEBACKENS KOMMUN

SYFTE MED SÄKERSTÄLLANDE OCH SKÖTSEL AV NATURRESERVATET

Syftet med reservatet är att:

- **bevara biologisk mångfald.**
Slätterängarna, med deras exklusiva flora ska bevaras och skyddas från faktorer som kan påverka dem negativt. Naturskogen vid sjön ska bevaras. Den är variationsrik och rymmer därför en mångfald av livsmiljöer vilket ger förutsättningar för biologisk mångfald
- **vårda och bevara värdefulla naturmiljöer.**
Naturmiljön vid Nedra Oppsveten ska bevaras med dess gamla brukningsstrukturer.
- **skydda återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter**
Området ingår i en förteckning enligt 7 Kap 27§ miljöbalken 2 punkten och ska prioriteras i det fortsatta arbetet.

Syftet ska nås genom att:

- Ängarna ska brukas och hållas öppna genom slätter och bete
- Igenvuxna ängsmarker ska restaureras och hävdas
- Besökande ska på plats finna information om området och dess skötsel.
- Skog i undantas från skogsbruk

För att kontrollera att syftet uppnås ska undersökningar av vegetationens utveckling göras (se skötselplan). Dessa undersökningar ska vara vägledande för när vissa skötselåtgärder sätts in.

SKÖTSELOMRÅDEN; MÅL OCH ÅTGÄRDER

Skötselområde 1: Ängsbruk (Ä)

Beskrivning av området

Ängsmarken domineras av en välutvecklad friskäng av svinrottyp. Inom denna finns en småskalig variation med svackor där fuktängfragment uppträder, liksom torra magra partier med vegetation av torrängs- eller hedtyp. Vissa delar har genom svag hävd degenererat mot piprörsdominans.

Flora: Svinrotängen är artrik med utöver svinroten själv t.ex. darrgräs, brudsporre, tvåblad, jungfrulin, fältgentiana, ormröt, rödkämpar och ängsvädd. Odon och ljung bildar tuvor här och var, särskilt kring stenar. I fuktigare partier finner man kärrtistel, kärrfibbla, blååtäl, slidstarr, hirsstarr och jungfru Marie nycklar.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus:

Ängen ska vara ett exempel på forna tiders hävd. Målet är att inslaget hävdgynnade arter ska finnas kvar eller öka. Gamla åkerrösen är fria från vegetation.

Skötselmål och föreskrifter för skötseln:

Området hävdas med skärande, klippande redskap. Slätter ska ske årligen efter 15 juli och före 15 september. Skörden ska samlas in och föras bort från området. Trädskiktet bör vara minimalt och huvudsakligen bestå av rönnar och gamla björkar. Efterbete är önskvärt.

Vid skötselåtgärder som medför rishantering ska bränning koncentreras till områden där floran är mindre känslig i skötselområde 2, t.ex. på den gamla åkermarken eller i diken mellan åkrarna.

Skötselområde 2: Ängsbruk (Ä)

Beskrivning av området

Området domineras av en välutvecklad friskäng. Inom denna finns en småskalig variation med fuktigare svackor och torra magra partier.

I området förekommer flera åkrar som varit i bruk i sen tid. På några av dessa börjar en artrik flora etablera sig. Mellan åkrarna finns diken där ett busk och trädskikt har etablerat sig.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus:

Öppen slättermark där inslaget hävdgynnade arter ökar.

Skötselmål och föreskrifter för skötseln:

Området hävdas med skärande, klippande redskap. Slätter ska ske årligen efter 15 juli och senast den 15 september. Skörden ska samlas in och föras bort från området.

Trädskiktet ska vara minimalt och huvudsakligen bestå av rönnar och gamla björkar. Diken ska hållas fria från sly, men enstaka träd får förekomma. Gamla åkerrösen ska hållas fria från sly.

Området bör efterbetas. Vid skötselåtgärder som medför rishantering ska bränning koncentreras till områden där florans känslighet är mindre t.ex. på den gamla åkermarken eller i diken mellan åkrarna.

Skötselområde 3: Öppen mark med betesdrift och skötsel av träd och buskskikt (SB) – restaurering 1

Beskrivning av området

Den historiska kartan från 1855 visar att området tidigare varit slåttermark med flera insprängda åkrar. Området var med undantag för de gamla åkrarna helt förskogad när länsstyrelsen 2003 startade en omfattande restaurering. Grässvålen var i skogsdelen svagt utvecklad. Idag är skogen avvecklad och marken är åter öppen med några dungar av lövträd. Området är stängslat och det har betats en säsong. Det håller på att utvecklas en starkare grässvål.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus:

Betesmark med dungar av lövträd. Målet är att inslaget hävdgynnade arter ska öka.

Skötselplan och föreskrifter för skötseln:

Området restaureras till betesmark med inslag av lövträdsdungar. Dungar med framför allt lövträd sparas. Røjning och gallring är tillåten för förbättring av betet.

Skötselområde 4: Öppen mark med betesdrift och skötsel av träd och buskskikt (SB) – restaurering 2

Beskrivning av området

Den historiska kartan från 1855 visar att området tidigare varit slåttermark med en insprängd åker. Området utgörs i dag till stor del av blandskog. Grässvålen är i skogsdelen svagt utvecklad.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus:

Betesmark med dungar av lövträd. Målet är att inslaget hävdgynnade arter ska öka.

Skötselplan och föreskrifter för skötseln:

Området restaureras till betesmark genom avverkning och røjning. Dungar med framför allt lövträd sparas. Området hävdas sedan med bete. Røjning och gallring är tillåten för förbättring av betet.

Skötselområde 5: Öppen mark med betesdrift /ängsbruk – restaurering 3

Beskrivning av området

Den historiska kartan från 1855 visar att området tidigare varit slåttermark. Området utgörs i dag till stor del av blandskog. Grässvålen är i skogsdelen svagt utvecklad.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus:

Öppen mark som hävdas med bete alternativt slåtter med efterbete. Målet är att inslaget hävdgynnade arter ska öka.

Skötselmål och föreskrifter för skötseln:

Området restaureras för till betesmark genom avverkning och röjning. Området hävdas sedan med bete alternativt med slåtter och efterbete.

Skötselområde 6: Våtmark med skötsel (VS)

Beskrivning av området

Våtmarken centrala delar utgörs av starrmyr som i huvudsak är öppen. Sannolikt har myren använts som slåttermark en gång i tiden. Idag finns viss tendens till igenväxning med sälgbuskar. De yttre delarna av våtmarken utgörs av rismyr med sälg och gråal i trädsiktet.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus:

Starrmyren är öppen, fri från busk och sly. Rismyren är trädbevuxen.

Skötselmål och föreskrifter för skötseln:

Starrmyren ska vara öppen. Vid behov ska igenväxningsvegetation röjas bort. Rismyren lämnas i huvudsak för fri utveckling. Vid behov, för att förbättra grässvålen i skötselområde 2, görs utglesning av trädsiktet i den sydöstra delen som vetter mot slåttermarken.

Skötselområde 7: Skog med fri utveckling (SF)

Beskrivning av området

Området utgörs av barrskog inslag av torrakor och lågor i olika nedbrytningsstadier.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus:

Naturskogsartad barrskog med stort inslag av död ved.

Skötselmål och föreskrifter för skötseln:

Skogen skall lämnas för fri utveckling.

FRILUFTSLIV OCH TURISM

Övergripande mål

Syftet med reservatet är också att underlätta allmänhetens tillträde till området. Friluftslivet får inte medföra slitage på de naturvärden som finns i området.

Information

Informationstavlor sätts upp vid parkeringsplatsen samt vid vägkorset i den östra delen av reservatet.

Information över området ska finnas på Länsstyrelsens hemsida. En informationsbroschyr över området bör tryckas. Förslagsvis sätts en brevlåda eller dylikt upp vid skyltställen. Där kan broschyrer finnas tillgängliga för besökande.

Anläggningar

Tillgänglighet – Parkering - Information

Vägen till Nedra Oppsveten tar av från riksväg 65 strax söder om Söderbärke riktning Malingsbo. Efter fyra kilometer på Malingsbo-vägen börjar en avtagsväg som leder västerut till reservatet.

Det finns en lämplig plats för anläggning av parkeringsplats längs vägen alldeles intill reservatsgränsen i väster och en annan plats i reservatets östra del vid vägkorset. Informationsskyltar bör i första hand sättas upp vid parkeringsplatsen/erna.

Vägvisare

Det behövs nya vägvisare framför allt från avtagsvägen söder om Tolvsbo.

Byggnader

Det finns två lador och en ladugård i reservatet. Den lada som ligger söder om vägen, i skötselområde 2 måste stå helt fri från högväxande vegetation. Ladan har fått ett nytt tak genom länsstyrelsens försorg.

Den andra ladan som står i skötselområde 3 bör friställas. Ev. kan ladan användas för betesdjuren.

Ladugårdens loft kan användas för lagring av hö. Byggnaden ska hållas i gott skick. Eventuellt kan någon del hyras ut till den som äger bostadshuset intill.

Stigar/Leder

Det finns en stig som går från vägkorset ner mot sjön. Denna ska finnas kvar och vara tillgänglig genom att stängselgenombrott eller liknande ordnas vid en eventuell stängslig för bete.

Eldstad

Det vore värdefullt om en fast eldstad arrangerades där stigen slutar nere vid sjön.

TILLSYN DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING

Årlig dokumentation av förvaltnings- och skötselåtgärder

Alla skötselåtgärder ska dokumenteras. Vid restaurering ska anteckningar göras om utförda åtgärder och eventuella överenskommelser.

Uppföljning av skötsel mål

Uppföljning av skötsel mål utförs årligen av förvaltaren om inget annat är överenskommet. Lämplig metod utarbetas av förvaltaren.

Uppföljning av kvalitetsmål

Uppföljning utförs av länsstyrelsen inom ramen för uppföljning av skyddad natur* .

Uppföljning av kostnader

Görs av den som ansvarar för skötseln. Avrapportering sker årligen till Länsstyrelsen.

* Nationellt utvecklingsprojekt pågår för uppföljning av värdefull natur. Projektets syfte är att fastställa strategi och metoder som gör det möjligt att bedriva operativ uppföljning av tillståndet i särskilt värdefull natur. Vid den regionala dimensioneringen av denna verksamhet kommer centrala rekommendationer att beaktas.

SAMMANFATTNING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER

Tabell med tidsplan

Skötselåtgärd	När	Beskrivning	Var	Vem	Finans
Slåtter	15/6-15/9 årligen	Skärande klippande redskap	Skötselomr åde 1-2	Lst	Eu-stöd
Efterbete	Efter slåttern		Skötselomr åde 1-2	Lst	Eu-stöd
Bete	Hela vegetations perioden		Skötselomr åde 3	Lst	Eu-stöd
Röjning/betes puts	Vid behov		Skötselomr åde 3	Lst	Vårdanslag
Röjning, gallring	Vid behov		Skötselomr åde 1,2,6	Lst	Vid behov
Tillsyn av skötsel	Årligen		Hela reservatet	Lst	Vårdanslag
Tillsyn av föreskrifter	Löpande		Hela Reservatet	Lst	Vårdanslag
Uppföljning av kvalitetsmål	Enligt pro- gram för uppföljning av skyddad natur*			Lst	→

Restaureringar

Restaurering 1	2003-2004	Se beskriv- ning ovan	Skötsel- område 3	Lst	Eu-stöd, vårdanslag
Restaurering 2	2004	Se beskriv- ning ovan	Skötsel- område 5	Lst	Eu-stöd, vårdanslag
Restaurering 3	2005 eller senare	Se beskriv- ning ovan	Skötsel- område 4	Lst	Eu-stöd, vårdanslag